

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ
КРЕМЕНЧУЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ КРЕМЕНЧУЦЬКОГО РАЙОНУ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛІЦЕЙ №5 ІМЕНІ Т.Г.ШЕВЧЕНКА
КРЕМЕНЧУЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ КРЕМЕНЧУЦЬКОГО РАЙОНУ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

***Формування самоосвітніх компетентностей учнів
на уроках мистецтва***

Методичний посібник
учителя мистецтва
Кременчуцького ліцею № 5
імені Т. Г. Шевченка
Істоміної Лариси Леонідівни

Істоміна Л.Л. Формування самоосвітніх компетентностей учнів на уроках мистецтва.

Кременчук, 2022

Методичний посібник містить практичні завдання, які передбачені Державною програмою з мистецтва. Матеріали посібника адресовані вчителям мистецтва, учням, батькам. Автор має надію, що запропоновані практичні завдання підвищать інтерес учнів до мистецтва, допоможуть сформувати передбачені програмою ключові та предметні компетентності.

Рецензенти:

Фоміна О.В., голова професійної спільноти вчителів музичного мистецтва та мистецтва м. Кременчука, вчитель-методист Кременчуцького ліцею №5 імені Т.Г.Шевченка;

Дяченко С.В вчитель-методист та мистецтва Кременчуцького ліцею №17 «Вибір» імені М. Г. Неленя.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖУВАНОЇ ТЕМИ: «ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНІХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА»	5
1.1 Актуальність теми.....	5
1.2 Основна мета освітньої галузі «Мистецтво».....	5
РОЗДІЛ 2. ПОШУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА З ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНІХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА	6
2.1. Практичне завдання: есе за картиною.....	6
2.2. Практичне завдання: опис за картиною.....	6
2.3. Практичне завдання узагальнюючого плану: віртуальна подорож «Провідні художні музеї світу».....	7
2.4. Практичне завдання узагальнюючого плану: розробка тестових завдань до теми «Епоха Ренесансу».....	20
2.5. Практичне завдання: створення електронного альбому «Види дизайну»; підготовка повідомлень.....	20
2.6. Практичне завдання: підбір електронних зразків реклами української продукції.....	24
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	27
ДОДАТКИ «ПРАКТИЧНІ РОБОТИ УЧНІВ»	29
Додаток 1.....	29
Додаток 2.....	30
Додаток 3.....	31
Додаток 4.....	32
Додаток 5.....	33
Додаток 6.....	34
Додаток 7.....	35
Додаток 8.....	36
Додаток 9.....	37
Додаток 10.....	38
Додаток 11.....	39

ВСТУП

Розвиток у здобувачів освіти самостійності, здатності до самоорганізації, саморозвитку, самовиховання, самоосвіти – це одне з першочергових завдань сучасної школи. Школа повинна підтримати, захистити дитину, озброїти технологіями розробки життєвих стратегій, спрямованих на формування гармонійної компетентної, конкурентоспроможної особистості, яка вміє творчо розв'язувати проблеми, адекватно реагувати на зміни, повноцінно жити у новому світі, постійно самовдосконалюватися, намагатися змінити на краще своє життя та життя своєї країни. А це залежить від тих додаткових якостей, які ми називаємо компетентностями. [17]

Важливим результатом якості навчально-виховного процесу має бути оволодіння кожним учнем ключовими компетенціями. Таким чином, формування ключових компетентностей особистості розглядається як місія системи загальної середньої освіти та передумова самореалізації особистості суспільстві, й одночасно як спроможність ефективно вчитися упродовж життя. [6]

Ключові компетентності мають бути сформовані до закінчення школи і мають складати основу для подальшої освіти як частини навчання упродовж життя. Вони мають бути гнучкими, щоб їх можна було застосовувати у багатьох ситуаціях і контекстах, а також поліфункціональними, тобто такими, які б слугували досягненню багатьох цілей, розв'язанню проблем різних типів та виконанню різних завдань. Відповідно до рекомендацій робочої групи виокремлюються вісім галузей, що складають загальні (базові, ключові) компетентності: 1) комунікація рідною мовою; 2) комунікація іноземною мовою; 3) математична грамотність та базова предметна компетентність у природничих науках і технології; 4) комп'ютерна компетентність; 5) уміння навчатися у навчанні; 6) міжособистісні і громадянська компетентність; 7) підприємницька компетентність; 8) культурна компетентність. Таким чином, формування ключових компетентностей особистості розглядається як місія системи загальної середньої освіти у суспільстві знань та передумова самореалізації особистості у суспільстві, й одночасно як спроможність ефективно вчитися упродовж життя. Усі вісім компетентностей є важливими для успішного навчання у вищих навчальних закладах. Під загальною навчальною компетентністю розуміють здатність особистості адекватно сприймати та обробляти інформацію, логічно мислити, осягати сутність зв'язків між явищами та об'єктами дійсності. [17] Кожна ключова компетентність дає учням „ключ” для розв'язання широкого кола навчальних і життєвих завдань, тому вони формуються на міжпредметній основі. Самоосвітня компетентність формується у процесі навчання та виховання школярів.[17]

РОЗДІЛ І

МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖУВАНОЇ ТЕМИ: «ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА»

Актуальність теми полягає в тому, що самоосвітня пізнавальна діяльність учнів у процесі навчання формує свідомість і зміцнює знання; розвиває вміння і навички, передбачені програмою інтегрованого курсу «Мистецтво».

Завдання:

- формування в учнів системи художніх знань;
- стимулювання здатності учнів до художньо – творчого самовираження;
- розвиток художніх здібностей;
- формування потреби в естетизації середовища, участі у соціокультурному житті;
- розвиток таких якостей учнів, як ініціативність, самостійність, критичність, креативність.

Введення у навчальний план інтегрованого курсу «**Мистецтво**» надає учням можливість для розвитку системи художньо – естетичних цінностей і компетентностей - важливих складників естетично розвиненої особистості. Стимулюючи самостійність, ініціативність учня, вчитель тим самим сприяє розвитку його самоосвітньої компетенції. [2, 16]

Основною метою освітньої галузі “Мистецтво” є формування в учнів у процесі сприймання, інтерпретації, оцінювання ними творів мистецтва та провадження практичної діяльності системи ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей як цілісної єдиної основи світогляду, а також здатності до художньо-творчої самореалізації і культурного самовираження.

В основній школі зміст освітньої галузі «Мистецтво» спрямований на розширення у процесі опанування творів мистецтва і художньо-практичної діяльності набутих у початковій школі ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей. [16]

Для розвитку самоосвітніх компетентностей учні проводять різні види пошуково-дослідної роботи з використанням комп'ютерних технологій, виконують практичні завдання, мистецькі проекти, створюють електронні альбоми шедеврів живопису, архітектури тощо.

Особливістю уроку мистецтва можна вважати організацію різних форм творчої діяльності учнів, коли кожен може відчувати себе в якості художника, скульптора, графіка, дизайнера, архітектора, глядача, критика-цінителя художнього твору. Саме на уроках мистецтва можна спробувати себе у ролі екскурсовода провідних художніх музеїв світу, режисера, актора, кінокритика, мистецтвознавця. А кожна нова зустріч зі знайомим твором мистецтва збагачує новими враженнями. Тому для творчої самореалізації учнів велике значення має виконання практичних завдань на уроках мистецтва.

РОЗДІЛ II

«ПОШУКОВА-ДОСЛІДНА РОБОТА З ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА»

Приклади практичних завдань для учнів 8,9 класів.

Практичне завдання – есе за картиною.

Есе – це прозовий твір невеликого обсягу і вільної композиції, який виражає індивідуальні враження та міркування з конкретного приводу чи питання і явно не претендує на визначальне або вичерпне трактування предмета.

Мета есе полягає у розвитку таких навичок, як самостійне творче мислення і письмовий виклад власних думок. [15]

Есе за картиною Володимира Маковського «Український пейзаж з хатинами»

Картина показує чудову красу села, яке розташувалося на березі річки. Ми бачимо блакитне небо з білими пухнастими хмаринками, відчуваємо аромат польових квітів. Берег річки покриває смуга зелених дерев.

Передній план картини – це поросла зеленою травою і польовими квітами галявина. Її перетинають протоптані людьми стежки. По тіні, яка падає на траву, видно, що поруч ростуть великі дерева. Але найбільше привертає погляд кілька маленьких, низеньких, білобоких хаток із солом'яними дахами. Маленькі віконечка нагадують очі, які дивляться на тебе і виблискують чистотою та затишком.

Біля будинків немає парканів, скрізь панує атмосфера спокою і величної краси. Картина світла, яскрава, гарна, від неї йде тепло і затишок.[10]

Практичне завдання: опис за картиною.

Опис – висловлювання про певні ознаки, властивості предмета чи явища. В описі дається характеристика людей, явищ природи, предметів шляхом перелічення їх головних, суттєвих ознак.

Опис за картиною Ісаака Левітана «Літо (Червневий день)»

На картині зображені природа, ліс, галявина з польовими квітами – знайомий кожному з дитинства образ. Ось і автор спробував передати всю радість чаруючої природи літа, яка поспішає жити, бо літній період швидкоплинний, на превеликий жаль.

Хто б із нас не хотів опинитися в місці, де можна побачити красиві волошки, дзвіночки, ромашки, маки, відчутти їх аромат. Здається, якщо простягнути руку, то можна зібрати букет або зв'язати вінок як у дитинстві.

За квітковою галявиною простягається досить широка піщана дорога. По цій доріжці добре бродити в літніх сутінках або, навпаки, рано вранці, коли роса буде лоскотати ноги.

На задньому плані зображені соковиті зелені дерева. З правого боку стоїть одинока берізка і росте великий кущ. Далі, за дорогою, можна побачити густий величезний ліс, де росте багато ягід і грибів. Тут можна зустріти білку або зайця. А можна просто полежати на траві, викинути з голови всі думки і спостерігати за хмарами на небі.

Кілька маленьких хмаринок підкреслюють легкість і завершеність природної композиції. Розглядаючи картину, можна відчутти прохолодне повітря і аромат польових квітів. Шкода тільки, що не можна торкнутися рукою пахучого шматочка незайманої природи. [9]

Практичне завдання узагальнюючого плану:

віртуальна подорож «Провідні художні музеї світу».

Метод : пояснювально-ілюстративний, дослідницько-пошуковий.

Екскурсію до світу мистецтва готують учні – екскурсоводи.

Багато мандрівників, наших сучасників, прагнуть своїми очима побачити видатні твори мистецтва, батьківщину знаменитих архітекторів, скульпторів, художників.

Слово «музей» (в перекладі з грецької мови: храм святилищ муз);
Галерея – приміщення для експонування художніх творів, назва багатьох музеїв.

Нашу подорож починаємо з Італії. Серед чудових міст – музеїв в Італії – Флоренція. У Флоренції жили і працювали видатні митці : Данте, Ботічеллі, Джотто, Донателло, Брунеллескі, Мікеланджело, Леонардо да Вінчі.

Екскурсовод 1. Галерея Уффіці у Флоренції вважається найкращою у світі. Її колекція нараховує більше 5000 творів мистецтва (картини, рисунки, гобелени, меблі, кераміка). При вході до галереї – скульптура Лоренцо Медичі, саме його колекція – в основі галереї. Серед шедеврів галереї – картини Джотто «Благовіщення», Леонардо да Вінчі **«Поклоніння волхвів»**.

(Демонструється репродукція картини Леонардо да Вінчі «Поклоніння волхвів», картин В. Тиціана, А.Дюрера, П. П. Рубенса, Рембрандта та багато інших видатних художників.)

(Екскурсовод розповідає сюжет із Священного писання «Поклоніння волхвів».) [12,14]

«**Поклоніння волхвів**» (італ. *Adorazione dei Magi*) — незавершена картина італійського художника Леонардо да Вінчі. Художник почав працювати над картиною у 1481 році на замовлення ченців з монастиря Сан-Донато в Скопето, але незавершив її, оскільки переїхав у Мілан. Зберігається з 1670 року в галереї Уффіції в місті Флоренція (Італія).

На передньому плані зображені Діва Марія з немовлям і три волхви на колінах в поклонінні. Разом вони утворюють форму піраміди, що характерно для робіт да Вінчі. За ними півколом розташовані фігури з супроводу волхвів. В нижньому правому кутку картини стоїть юнак, зображення якого може бути автопортретом самого Леонардо в юності. На задньому плані зліва — пошкоджена язичницька будівля і робочі. Праворуч — люди на бойових конях і ескіз скелястого пейзажу.

Можливо, що пошкоджена будівля символізує Базиліку Максенція, яка, згідно середньовічної легендою, як стверджували римляни, буде стояти до тих пір, поки Діва не народить. Нібито вона звалилася в ніч народження Христа (насправді базиліка збудована у 312-му році). Пальма в центрі розташована прямо над Дівою Марією і, на думку багатьох, має з нею зв'язок, через фразу «Ти велична як пальма» з Пісні на піснях Соломона. Іншим аспектом може бути використання пальми як символу перемоги в стародавньому Римі, тоді як в християнстві це символ тріумфу, мучеництва і перемоги над смертю. Друге дерево на картині ідентифікують як ріжкове. Його насіння використовували для міри ваги. Ними вимірювали коштовне каміння та інші коштовності. Якщо поглянути на картину в цілому, можна припустити, що в ній має місце ідея, що язичницький світ як би витісняється християнським світом на задній план. [1]

О. Доріченко

Сандро Ботічеллі –
Маестро весни і сонця,
Поете краси земної, -
І ви в полум'я інквізицій
Кидали свою мрію,
І каялися за весну і сонце,
І гріхи спокутували
Перед ошалілою юрбою
За любов до краси земної.

У колекції галереї два твори видатного італійського художника Сандро Ботічеллі «Весна», «Народження Венери».

На цій картині зображена Венера, римська богиня кохання.

За міфом, Венера народилася у мушлі, немов перлина. Венера стоїть у мушлі; двоє богів вітрів дмухають на неї, щоб її віднесло до берега. На березі Венеру чекає служниця із мантиєю. З неба падає дощ із троянд (який, за легендою супроводжував народження богині). Мерехтливі відблиски на трояндах і деревах виконані справжнім золотом (це підкреслює важливість Венери як богині).

(Демонструється репродукція картини С. Ботічеллі «Народження Венери».)

Картину художника замовив заможний молодий італієць, який захоплювався римською міфологією. Жіночність і божественність зливаються в образі молоді прекрасної діви.

У галереї знаходиться «Кабінет рисунків та гравюр», де представлені твори найбільш відомих італійських та іноземних художників. [8,12]

Екскурсивод 2. Я запрошую вас на екскурсію до країни Шекспіра, доктора Ватсона Шерлока Холмса і ансамблю «Бітлз».

(Учень на карті показує Англію.)

(Демонструється відеосюжет «Лондон».) Вестмінстерський палац, Годинникова Вежа Біг-Бен, замок Тауер, Трафальгарська площа, будинок Лондонської Національної галереї.

Лондонська Національна галерея була відкрита 1838 року. Публіку запускали до музею чотири дні, а три дні на тиждень там мали можливість працювати художники (вони робили копії картин.)

У колекції живопису твори знаменитих італійських художників Леонардо да Вінчі, Сандро Ботічеллі, іспанського художника Дієго Веласкеса.

У 1871 році галерея придбала колекцію фламандського та голландського живопису.

У складі музею – шедеври англійських художників У. Хогарта, У. Тернера, Т. Гейнсборо, Дж. Рейнолдса.

Колекція картин нараховує близько 6500 творів західноєвропейського мистецтва. Картини знаходяться у залах не за національними школами, а за часом їх написання.

Одним із шедеврів колекції є «Портрет подружжя Арнольфіні» Яна ван Ейка – видатного художника Нідерландів.

(Демонструється репродукція картини Яна ван Ейка «Портрет подружжя» Арнольфіні.) [8,12]

Це парний портрет (перший в історії світового живопису). Перед нами сцена заручення. Герої картини – італійці: заможний купець Джаванні Арнольфіні та його дружина Джованні Ченамі, які у 1430 році жили у місті Брюгге. Кожен предмет на цій картині наповнений таємничим змістом. Він може багато розповісти про подружжя, яке перебуває у спальній кімнаті.

Рука жінки, яка знаходиться на животі, пояснює, що вона чекає дитину. Взуття та песик є символом вірності. Рука чоловіка, піднята догори, говорить про клятву вірності у подружжі. Помаранч підкреслює заможність подружжя. Поєднані руки – символ шлюбу. Свічка, яка горить у люстрі, - присутність Божественного Духа. Дзеркало – частина інтер'єру заможних людей того часу.

(Учень показує на карті Францію, Париж.)

(Демонструється відеосюжет «Париж» (символ Парижу – Ейфелова вежа, Нотр-Дам – Собор Паризької Богоматері, театр « Гранд-Опера», Єлисейські поля, Триумфальна арка).

Екскурсивод 3. Я запрошую вас до Лувру. Спочатку Лувр був замком, де знаходилися архів, казна, зброя. Пізніше Лувр – це резиденція королів. Після Великої Французької революції з 1793 року Лувр стає музеєм. У каталозі Лувру знаходиться 20 000 експонатів

(Демонструється відеосюжет «Лувр» (вхід по музею, скляні піраміди)

У Луврі шість відділів, кожен являє собою самостійний музей: античності, давньоєгипетського мистецтва, скульптури, живопису, східного мистецтва, прикладного мистецтва.

Екскурсиводи Лувру розповідають, що майже всі відвідувачі ставлять такі два запитання: а де знаходиться Венера Мілоська і Джоконда?

Отже, один із шедеврів скульптури Давньої Греції – статуя Афродіти Мілоської – (II ст. до н. е.), більше відома як Венера Мілоська (в римській міфології), була знайдена у 1820 році селянином на острові Мілос. Саме тому ця скульптура – найвідоміша з усіх античних Венер – отримала таку назву. Французький посол маркіз де Рів'єр подарував її королю. Богиня кохання – божественна, але водночас і земної краси. Скульптура відзначається чіткою формою, ідеальними пропорціями тіла. Невідомий майстер створив в образі Афродіти гімн прекрасній жінці. [8, 12]

(Демонструється репродукція скульптури «Афродіта Мілоська».)

Екскурсивод 4.

Заповідь Леонардо

О. Доріченко

Ім'ям Джоконди наділив Вазарі
Шедевр да Вінчі, з легкої руки
Імення милозвучне прижилося –
Кристал магічний – ідеал краси,
Що притягає струменем незримим
Усіх до себе, ніби той магніт,
О, незбагненній успіх Мони Лізи.

(Демонструється репродукція картини Леонардо да Вінчі «Джоконда»)

Обличчя цієї жінки впізнають у цілому світі. Проте ніхто не знає її справжнього імені. Леонардо роками писав її портрет (1505-1514рр.). П'ять століть мистецтвознавці сперечаються, хто зображений на портреті. Дійсно,

перед нами дружина заможного флорентійського купця Франческо Джокондо чи, може, хтось інший? Існує версія, що ніби то Леонардо зашифрував себе в портреті. А таємниця Джоконди – це його особиста таємниця. А яке це має значення для нас?

Ми милуємось її посмішкою. Художник намалював її прозорими мазками, зумисне розтушувавши куточки очей і вуст, аби створити ефект загадкової усмішки. На задньому плані ми бачимо гірський пейзаж (це ніби фон картини). Нам здається, що Мона Ліза ніби спостерігає за нами.

Техніка живопису Леонардо досконала, мазки пензля непомітні.[8,12]

Заповідь Леонардо

О. Доріченко

... Цим дивовижним твором Леонардо
В жіночих рисах заховав себе,
Зашифрувавши образ величавий
І неосяжну мудрість в цей портрет,
Якого досі нам і не збагнути.

... Про загадковість стільки говорилось
А розгадали тайну лиш тепер,
В добу комп'ютерів, кібернетичну еру,
Підтвердились подейкування давні,
Що Мона Ліза – то автопортрет.

Неперевершеного майстра Леонардо,
В одній особі – маляр і модель,
Що, як земля і небо, досконалий,
Як і природа – загадки таїть.

Екскурсивод 5. Я запрошую вас до Німеччини – країни середньовічних замків, старовинних палаців і храмів, батьківщини Й. С. Баха, Л. Бетховена, Р. Вагнера.

Учень на карті Європи показує Німеччину.

Наша зупинка – у місті Дрезден.

(Демонструється відеосюжет «Дрезден. Картинна галерея».)

Дрезденська картинна галерея належить до провідних музеїв світу. У XVI столітті місто було столицею могутнього Саксонського князівства. Правителі Саксонії – курфюрсти прагнули зробити свій двір пишним, престижним. Палаці саксонських правителів заповнювались картинами, ювелірними виробами, колекціями порцеляни, які купувались у різних країнах.

У 1722 році офіційно відкрилась галерея. Із 1839 року до галереї, в її зали, могла вільно прийти добре одягнута публіка.

Курфюрст Саксонії Август III був відомим колекціонером картин. За його влади (1733-1763рр.) була придбана найбільша частина тих картин. Які прославили галерею. Серед них – найзнаменитіший твір «Сікстинська мадонна» Рафаеля. Цікавою є історія цієї картини. До 1754 року вона знаходилась у монастирі Святого Сікста у П'яченці (Рафаелю було замовлено написати вітварний образ). У ченців монастиря склалася така фінансова скрута, що вони поїхали до Папи Римського за дозволом продати її у Саксонію (цей твір мріяв мати у своїй колекції Август III) [3,8,12]

(Демонструється репродукція «Сікстинської мадонни» і звучить фрагмент твору «Аве Марія» Франца Шуберта.)

«З вершин і низин». Вольні сонети.

Іван Франко «Сікстинська Мадонна»

Хто смів сказати, що не богиня ти?
Де той безбожник, що без серця дрозі
В твоє лице небесне глянуть може,
Неткнутий блиском твої краси?

Так, ти богиня! Мати, райська роже,
О глянь на мене з своєї висоти!
Бач, я, що в небесах не міг найти
Богів, перед тобою клонюсь тоже.

О бозі, духах мож ся сумнівати
І небо й пекло казкою вважати,
Та ти й краса твоя – не казка, ні!

І час прийде, коли весь світ покине
Богів і духів, лиш тебе, богине,
Чтить буде вічно – тут, на полотні.
1881 [4]

Рафаель писав «Сікстинську мадонну» без попереднього ескізу. Вона зображена такою, якою художник побачив її уві сні. Мадонна з дитиною – одна із головних тем мистецтва італійського Відродження і Рафаеля. Саме образи Мадонни принесли всесвітню славу митцю. Невипадково Рафаеля називали «Мадонеро». Дія відбувається на небі. Розкривається завіса. Повз хмари іде прекрасна Марія із Богом-немовлям на руках. Вона йде до людей, віддає немовля на покаяння. Погляд Мадонни сповнений скорботного передчуття.

Зустрічають Марію ставанням на коліна Папа Сікст (звернути на його руку – в нього шість пальців) та Свята Варвара. Задумливо дивляться янголята. «Сікстинська мадонна» Рафаеля – це втілення краси і добра, мудрості, духовності.

Дивлячись на «Сікстинську мадонну», пригадуються рядки із поезії

І. Гнатюка «Аве, Марія»:

Твій образ мені щодня
Як вогник вночі зоріє;
Я завжди твоє ім'я
Повторюю: Аве, Маріє!

Екскурсовод 6. В галереї знаходяться картини Джорджоне, Тиціана, Корреджіо, Веронезе, Дюрера, Рубенса, Ребрандта, Веласкеса, Ватто та багато інших. Я хочу розповісти про картину видатного голландського художника XVII ст. Рембрандта «Автопортрет із Саскією на колінах». Художник написав себе і дружину в найщасливіші роки свого життя. Вони написані у розкішному одязі за святковим столом. У руці художник тримає бокал із вином (символ щастя сімейного життя). Поза, міміка, жести героїв передають їхній радісний настрій. [8,12]

(Демонструється репродукція картини Рембрандта «Автопортрет із Саскією на колінах».

Страшні часи перенесла галерея під час Другої світової війни. Найкращі експонати були сховані у шахті. 9 травня 1945 року підходи до шахт були заміновані. Місцеві жителі звернулись до радянських воїнів, які рятували 1240 картин. Їх реставрували і повернули Німеччині у 1955 році. [8,12]

Екскурсивод 7. Я запрошую вас до країни яскравої, життєрадісної, сонячної, де поєдналися традиції різних народів та країн. Це країна Лопе де Вега, Сервантеса, Веласкеса. У музеї Прадо знаходяться твори видатного іспанського художника Гойї.

Музей знаходиться у великому парку Прадо. Звідси й назва.

Музей Прадо – всесвітньо відома картинна галерея, де знаходяться твори Рафаеля, Тиціана, Веронезе, Дюрера, Рубенса та ін. Особливе місце у колекції музею займають картини іспанських художників XVII ст. – золотої доби розвитку іспанського живопису: Ель Греко, Сурбарана, Веласкеса. У музеї Прадо знаходяться твори видатного іспанського художника Гойї.

Музей було відкрито для відвідувачів у 1819 році. Його основою є колекція картин, яку три століття збирали королі Іспанії. Найбільше поповнення колекції було здійснено під час правління короля Філіпа IV. Важливу роль у цьому відіграв придворний художник Дієго де Сільва Веласкесом. З 24-х років Веласкес був на службі у короля, виконував замовлення королівського двору. Майже всі твори Веласкеса були власністю короля. Філіп IV призначив художника своїм радником – він дуже його цінував. Завдяки художнику, який відбирав картини для колекції, галерея поповнювалась шедеврами світового мистецтва.[8,12]

(Демонструється репродукція картини «Кінний портрет Філіпа IV».)

Веласкес був прекрасним портретистом свого часу. «Кінний портрет Філіпа IV» був призначений для палац. Художник представляє короля на парадному портреті: капелюх із пір'ям, імпазантність фігури, обладунки надають герою урочистості й величі. Портрет короля написано на фоні гірського пейзажу.

Художня діяльність іспанського художника Франсіско Сурбарана, сучасника Д. Веласкеса, відбулась в одному із економічних і культурних центрів Іспанії – Севільї. У 1638-1645 роках він написав серію картин із зображенням святих, які представлені в особах заможних дам Севільї. У колекції музею Прадо є дуже цікава картина «Свята Касильда». За легендою, Касильда – донька мавританського правителя міста Толедо в Іспанії, який жив у XI ст. Всупереч волі батька вона приносила їжу християнам, які були

за ґратами. Хліб, який вона тримала, перетворився на троянди.

Художник милується красою, грацією своєї моделі. З великою майстерністю Сурбаран передає відблиск дорогого одягу, прикрас у вишуканих співставленнях фарб.

Демонструється репродукція картини Ф. Сурбаран «Свята Касильда».
[8, 12]

Практичне завдання узагальнюючого плану: тестові завдання до теми «Епоха Ренесансу», 8 клас.

1. Людина епохи Відродження – це:

- А) представник переможного, розумного й прекрасного роду;
- Б) людина незадоволена, що прагне недосяжної справедливості;
- В) **образ вольової, інтелектуальної людини – творця своєї долі, творця самої себе.**

2. Титан Відродження, який вважав головним засобом своєї філософії людське тіло, пластику його пози та жести, міміку:

- А) Мікеланджело;
- Б) Джорджоне;
- В) Дюрер.

3. Термін «відродження» означає:

- А) засвоєння античної спадщини;
- Б) продовження середньовічної традиції;
- В) **створення принципово нового, того, що відрізняється від епохи середньовіччя та античності.**

4. В основі його Мадонни покладено тип жінки із довгастим овалом обличчя, піднятими бровами, ніби заплаканими, облямованими довгими війми очами, важкими спадаючими косами, що поєднують із тонкими лініями тіла:

- А) Ботічеллі;
- Б) **Рафаель;**
- В) Тиціан.

5. Завдання гуманістів епохи Відродження:

- А) відтворювати образ потойбічного світу, користуючись мовою символів та алегорій;
- Б) **напружений інтерес до власного внутрішнього світу, прагнення до самопізнання;**
- В) навчання про життя тісно пов'язане із природою та обмеження насущних потреб. [8]

Практичне завдання:

Створити електронний альбом «Види дизайну»; підготувати повідомлення на досліджувану тему.

Повідомлення учня:

Яскравим явищем художньої культури сучасного світу є дизайн. Стрімко увірвавшись у наше життя на початку IX-XX століття на хвилі промислової, а потім науково-технічної революції, нині він перетворився на один із найпоширеніших видів проектно-художньої діяльності.

Дизайн зорієнтований на вирішення проблем проектування від найменших деталей конструкції до глобальних великих і навіть утопічних ідей.

Він спрямований на створення окремих об'єктів і середовища загалом для задоволення утилітарних і естетичних потреб людини.

З часів зародження дизайн вирішував проблему: як виконати привабливий, добротний, зручний у користуванні, довговічний продукт, яким захочуть користуватися споживачі. Тому популярними є визначення дизайну як поєднання користі і краси, синтезу мистецтва і техніки.

Дизайн (англ.-design) – означає задум, план, ціль, намір, проект, конструкцію, ескіз, малюнок. Терміном «дизайн» можуть позначатися різні види художньо-конструкторської діяльності, сам проект, процес проектування і його результат – реалізований проект. У більш вузькому, професійному розумінні дизайн означає творчу проектно-художню діяльність щодо розробки промислових виробів та організації комфортного для людини предметного середовища (житлового, виробничого, соціально-культурного).

Сучасний дизайн інтегрує природні, технічні, гуманітарні знання, інженерне і художнє мислення для формування на промисловій основі предметного світу в усіх сферах життєдіяльності людини.

Дизайн охоплює найширший спектр об'єктів проектування: одяг і взуття, посуд і меблі, побутова апаратура і техніка, візуальна інформація, виробниче устаткування і транспорт, військова техніка і Космос, інтер'єри і комплексні середовищні об'єкти. [5,12]

Електронний альбом «Види дизайну» :

Індустріальний дизайн є основним видом діяльності дизайнера, звідси бере початок дизайн як промислове мистецтво. Першорядне місце в діяльності індустріального дизайнера займають знаряддя праці та механізми, предмети побуту.

Графічний дизайн – це мистецтво оформлення книги, промислова графіка й упакування, розробка етикетки і торговельних марок, фірмових знаків, шрифтових гарнітур, рекламної продукції на щитах, фасадах будинків.

Комп'ютерний дизайн стрімко розвивається з прикладного у самостійний вид дизайнерської діяльності, він полягає у розробці спеціальних пакетів художньо-графічних, інженерно-конструкторських програм, включаючи тривимірну графіку і мультиплікацію, та використання їх практично в усіх видах дизайн-проекування.

Дизайн інтер'єрів включає інтер'єри й устаткування суспільних приміщень, житлових просторів та інтер'єрів виробничих будівель.

Дизайн архітектурного середовища останнім часом містить у собі садово-паркове мистецтво і ландшафтний дизайн.

Вироби арт-дизайну є мистецькими творами, що експонуються у музеях, виставкових залах.

Повідомлення учня: Головним критерієм, що оцінює роботу дизайнера, є ринок. Створювані дизайнером форми мають бути сучасними, модними та відповідати естетичним запитам споживачів. Дизайнер у своїй творчості повинен бути на крок уперед моди, передбачаючи її розвиток. Тому часто для надання виробу комерційного успіху та модернізації його зовнішнього вигляду застосовують стайлінг – формально-естетичне поліпшення його форми без зміни функції і технічних характеристик. [5,12]

Дизайн став феноменом культури ХХ століття. Сьогодні він виступає значною складовою у розвитку мистецтва, займає окреме місце у сьогоденні. Ми невідступно слідуємо за дизайном, приймаючи його, захоплюючись ним, імпонуючи йому. Найважливішою частиною культурної політики найбільших корпорацій світу стали міжнародні професійні конкурси з дизайну та архітектури. Такі всесвітньо відомі фірми, як «Дженерал електрик», «Браун», ряд японських фірм регулярно проводять конкурси на кращу студентську роботу з дизайну. Тематика конкурсів останнім часом набуває яскраво вираженого культурно-екологічного характеру. Взагалі запрошення студентів для роботи на фірмі як учасників експериментальних груп, наприклад, на «Сіменсі», є характерною рисою сучасного життя дизайну.

Сприйняття цінності ескізу як вираження творчої думки проектувальника, що по-справжньому відбулося тільки у 80-і роки, породило новий тип концептуальної виставкової діяльності у дизайні. Найбільш характерною в цьому відношенні є, наприклад, виставка «Дизайн-процес», що проходила 1988 року в м. Нюрнберзі. Організатори цієї виставки – «Дизайн-форум Нюрнберг», Товариство вільних дизайнерів, Німецький Веркбунд і Союз німецьких промислових дизайнерів – поставили своєю метою на прикладі обмеженого числа експонатів показати процес проектування від народження задуму по реалізації продукту. Ескізи, начерки, пошукові макети склали істотну частину експозиції. Виставка дозволила проникнути у таємницю народження нової речі, простежити за процесом вибору, який виготовляє будь-який проектувальник, адже з безлічі первісних ідей тільки одна продовжує свій шлях до моменту реалізації. [5,12]

Практичне завдання : підібрати зразки реклами української продукції.

Повідомлення учня: ще одним цікавим і впливовим явищем сучасної культури є **реклама**. Сьогодні це частина нашої загальнодоступної повсякденної культури без якої не може уявити себе жодна людина. Реклама багатофункціональна, вона вибудовує споживацькі здібності людей; породжує потреби в більш високому рівні життя; стимулює старанність та продуктивність. Реклама може передавати суспільні, політичні та благодійні ідеї й тим самим ставати частиною громадського життя. [5,12]

Виконуючи практичне завдання щодо підбору зразків реклами української продукції, можна клас поділити на групи. Кожна група отримує різні завдання:

Підібрати зразки реклами:

- одягу українських виробників;
- освітніх послуг;
- побутової техніки;
- поліграфічної продукції;
- к/ф у кінотеатрах;
- міських заходів.

Практичне виконання замальовок архітектурних споруд, виконання графічних і живописних робіт у різних жанрах і техніках представлені у додатках.

ВИСНОВКИ

У цій роботі автор пропонує варіанти практичних завдань для використання на уроках мистецтва у 8 і 9 класах.

Посібник побудовано згідно з програмовим матеріалом з мистецтва. Теми уроків та практичні завдання відповідають вимогам чинної програми та можуть бути використані як на уроках, так і в позакласній роботі. Практичні завдання спрямовані на розвиток пізнавальної діяльності, розвиток художньо-естетичних і самоосвітніх компетентностей учнів, узагальнюють і систематизують знання, стимулюють інтерес до мистецтва.

Поставлені автором цілі й завдання вирішені. Запропоновані практичні завдання передбачають залучення учнів до індивідуальних, парних або колективних видів творчої діяльності.

Посібник може допомогти учням у підготовці до уроків, у засвоєнні матеріалу, опануванні художньо-практичних знань та навичок, якими зможе керуватися в процесі самоосвітньої діяльності; батькам допоможе проконтролювати рівень знань учнів та розвивати їхню зацікавленість мистецтвом. Учитель, користуючись посібником, зможе в цікавій і доступній формі підготувати учнів до розв'язання різноманітних творчих завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вікіпедія. Картина Леонардо да Вінчі «Поклоніння Волхвів»
[https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2%D0%BE%D0%BD%D1%85%D0%B2%D1%96%D0%B2_\(%D0%9B%D0%B5%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%B4%D0%BE_%D0%B4%D0%B0_%D0%92%D1%96%D0%BD%D1%87%D1%96\)#:~:text=Adorazione%20dei%20Magi\)%20%E2%80%94](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2%D0%BE%D0%BD%D1%85%D0%B2%D1%96%D0%B2_(%D0%9B%D0%B5%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%B4%D0%BE_%D0%B4%D0%B0_%D0%92%D1%96%D0%BD%D1%87%D1%96)#:~:text=Adorazione%20dei%20Magi)%20%E2%80%94)
2. Всеосвіта. Мистецтво програма для 5-9 класів
<https://vseosvita.ua/library/mistectvo-programa-dla-5-9-klasiv-1454.html>
3. Дрезденська картинна галерея.
<https://innovativeworld111.webnode.com.ua/l/drezdenska-kartinna-galereya/>
4. Енциклопедія життя і творчості. Іван Франко «Сікстинська Мадонна»
<https://www.ifranko.name/uk/Verses/ZVershynINyzyn/VolniSonety/SikstynskaMadonna.html>
5. *Калініченко О.В.* «Дизайн і реклама у сучасній культурі» Х: Видавництво «Ранок», 2009 р
6. Ключові компетентності здобувачів базової середньої освіти.
<https://www.pedrada.com.ua/article/2762-yak-klyuchov-kompetentnost-ta-naskrzn-vmnnya-potrbn-uchnyam-5-9-klasiv>
7. *Кондратова Л.Г.* Мистецтво. Підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл./ Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016.
8. *Ласкій В.* (координатор *О. М. Гурін*), м. Львів). Художня культура і середовище. Провідні художні музеї світу. Х: Видавництво «Ранок», 2009 р.
9. *Левітан І.* Картина . Літо (Червневий день)
<https://jyvopys.com/lito-chernevij-den-isaak-levitan/>
10. *Маковський В.* Український пейзаж з хатами.
<https://jyvopys.com/ukrayinskij-pejzazh-z-xatami-volodimir-makovskij/>
11. *Масол Л.М.* Мистецтво. Підручник для 9 кл. Загальноосвіт. навч. закл./ К: Видавничий дім «Освіта», 2017.
12. *Масол Л.М., Гайдамака О.В.* Художня культура 9 клас. Тематичні розробки уроків/ Х: Видавництво «Ранок», 2009 р. (Майстер – клас)
13. Освітній проєкт «На урок». Урок на тему «Мистецтво Високого Відродження в Італії», 2020.
<https://naurok.com.ua/urok-na-temu-mistectvo-visokogo-vidrodzhennya-v-itali-895.html>
14. Пам`ятка «Відродження в Італії» - Всеосвіта, 2019.

<https://vseosvita.ua/library/pamatka-vidrozdenna-v-italii-174773.html>

15. Поради з написання есе.

http://csbc.edu.ua/documents/news/691_3.pdf

16. Сайт Криворізької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 42. Ключові компетентності здобувачів освіти 5-11 (12)-х класів.

<https://sites.google.com/site/krivoourogkzsh42/osvitna-programa/3-klucovi-kompetentnosti/3-3-klucovi->

17. *Юрченко Л.Г.* Формування освітніх компетентностей.

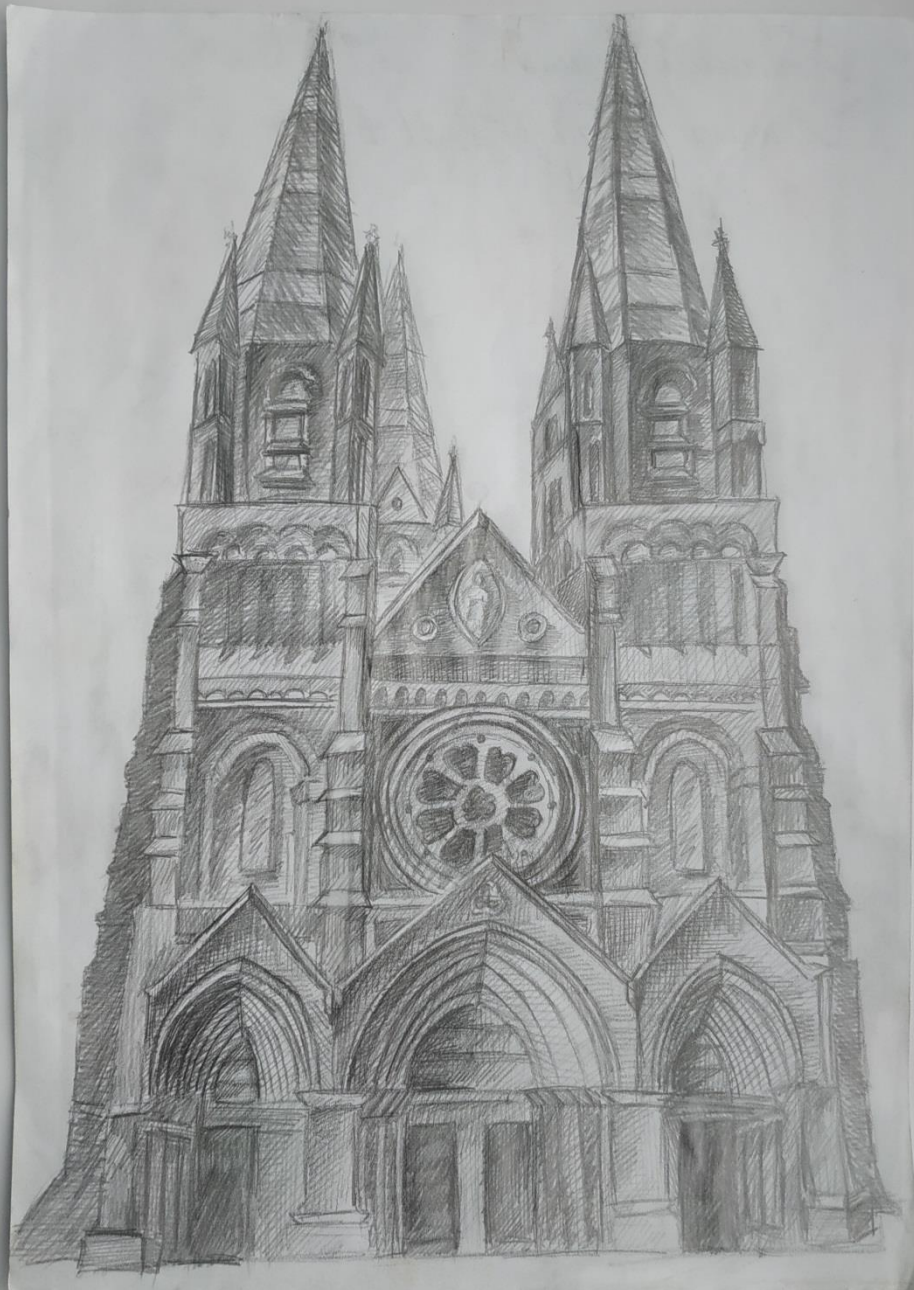
http://chutosvita.at.ua/publ/1/formuvannja_osvitnikh_kompetentnostej/1-1-0-18

"Замок-фортеця"
Петулько Ліза (8 клас)

"Вечірнє місто"
Базавлук Руслан (9 клас)

"Храм у готичному стилі"
Удовицька Поліна (8 клас)

"Замок на воді"
Іваненко Валерія (8 клас)

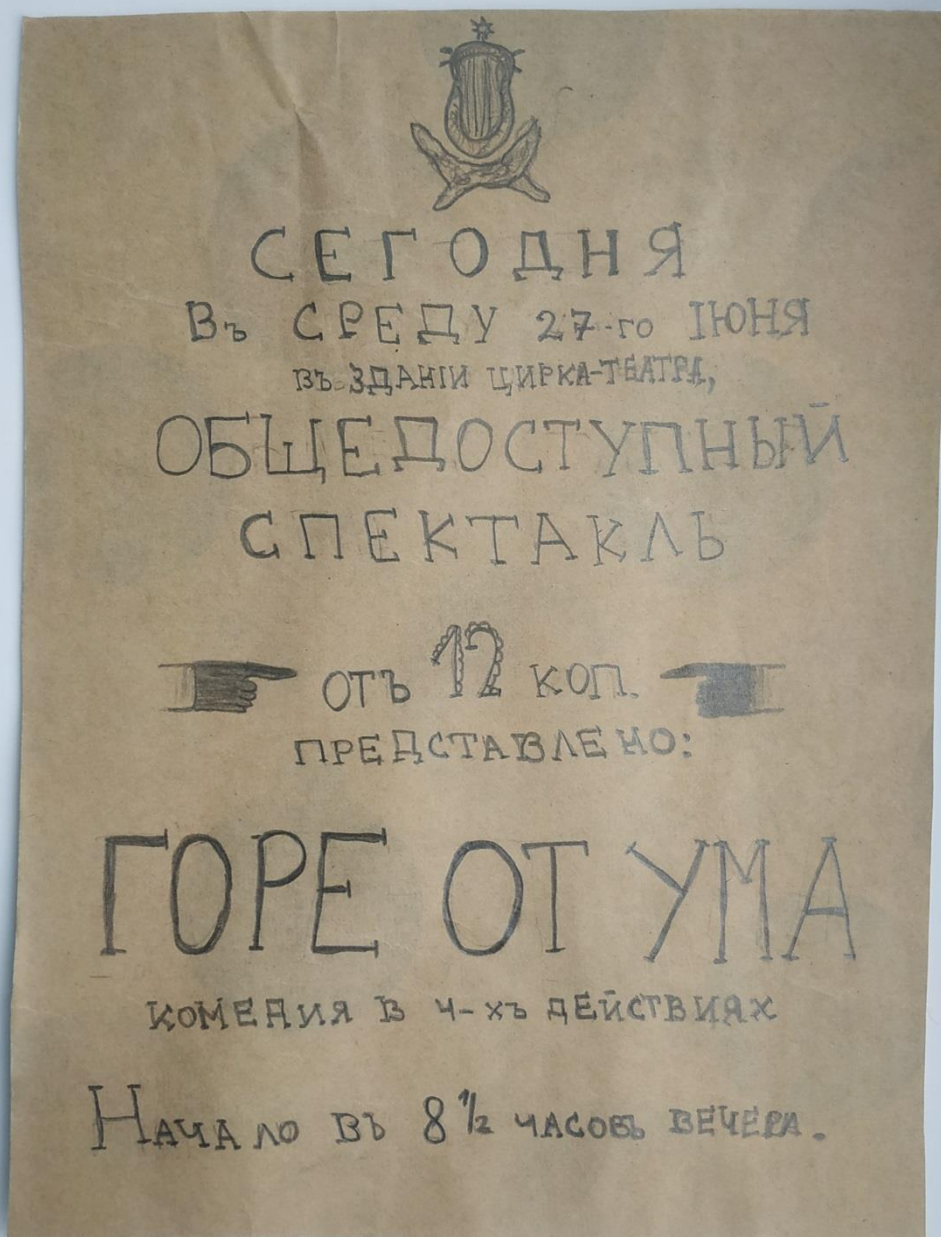
"Стамбул. Місце де захід
зустрічається зі сходом"
Гуржій Матвій (8 клас)

"Осінній пейзаж"
Литвиненко Ангеліна (8клас)

"Барви осені у стилі футуризму"
Гошюдеря Марія (9 клас)

"Театральна афіша XIX століття"
Письменна Вікторія (8 клас)

Сорока І. 8-Б

Майк Мор

Леонардо да Вінчі

Еразм Роттердамський

Уільям Шекспір

"Портрети видатних митців"
Сорока Іван (8 клас)

Наскелений малюнок
найдавніших часів.
Багно Анна (8 клас)

Народна картина "Козак Мамай"
Чередник Анастасія (9 клас)